

BELGISCHE SENAAT

VERGADERING VAN 14 FEBRUARI 1928

Wetsvoorstel tot vergoeding der schade, door het grof wild aan den oogst aangericht.

TOELICHTING

MEVROUW, MIJNE HEEREN,

Dit voorstel beoogt slechts de vergoeding der schade door het wild aan den oogst aangericht, met uitsluiting der schade aan bosschen.

Deze laatste wordt immers doorgaans vergoed door den prijs der verhuring van het jachtrecht; in elk geval, de eigenaars dienen, met het oog hierop, hun voorzorgen te nemen bij het sluiten der overeenkomsten. Alleen de schade aan de bebouwde velden schijnt eene bijzondere wetgeving te vergen.

Anderdeels hebben wij hier slechts op het oog de schade door het grof wild veroorzaakt. Wij willen stellig niet de belangrijkheid der schade door het klein wild aangericht ontkennen. Wel integendeel zijn wij de meening toegedaan dat op dit punt eveneens de van kracht zijnde wetten dienen aangevuld. Doch het herstel van beiderlei schade dient door afzonderlijke bepalingen geregeld.

Het klein wild verplaatst zich niet, het grof wild wel. Vandaar de noodzakelijkheid eener afzonderlijke regeling, zoowel voor het voorkomen en het vergoeden der schade als voor het vaststellen der verantwoordelijkheden.

Onder « grof wild » verstaan wij hier het hert en het everzwijn.

Wat den reebok betreft, de schade die hij in de vlakten aanricht is praktisch onbeduidend, en trouwens, daar hij de gewoonte heeft niet rond te zwerven, kan hij onder het hier bedoelde

oogpunt worden gerekend bij het klein wild.

Naar aanleiding der bespreking van zijn begrooting in den Senaat, heeft de Minister van Landbouw op ongeveer 100.000 frank de schade geraamd door grof wild verleden jaar aangericht in de provincie Luxemburg (*Handelingen van den Senaat*, 8 Maart 1927, blz. 317). Baron Delvaux de Fenffe, in zijn redevoering tijdens dezelfde bespreking (*Id.*, blz. 260), raamde deze schade op 1 miljoen frank. Waarschijnlijk ligt de werkelijkheid tusschen beide bedragen, doch bij gemis van volledige statistieken ware het onmogelijk te zeggen wie van beiden de waarheid het meest benadert.

Wat er ook van zij, de schade is betrekkelijk weinig aanzienlijk indien men zich er toe bepaalt het globaal bedrag derzelve te vergelijken bij de belangrijkheid der jacht onder talrijke opzichten: het aandeel van het geschoten wild in 's lands voeding; belang der nijverheidstakken die verband houden met de jacht, zooals het vervaardigen van wapens en ammunitie; hooge prijzen bereikt door de verhuringen waaruit de eigenaars van bosschen merkelijke bijkomende inkomsten trekken en die een der bijzonderste bronnen van inkomen zijn voor de gemeenten van Luxemburg; loonen in de streek betaald, vooral ten tijde der klopjachten; ten slotte

gezond vermaak door de jachtsport ver-
schaft, mits eene uitgave die in het
algemeen slechts aanleiding geeft tot
geldverlegging binnen het land.

De wezenlijke ernst der schade door
grof wild aangericht ligt hierin dat deze
schade tot bepaalde plaatsen beperkt
en zeer slecht verdeeld is, en dat zij der-
halve wordt geleden door een zeer gering
aantal geteisterden. Op de honderden
strooken bebouwd land van het grond-
gebied eener gemeente, zijn er soms
slechts een tiental velden getroffen,
terwijl al de overige onaangeroerd zijn.
Dit feit is te wijten aan de gewoonte
van het wild herhaaldelijk terug te
keeren naar den oogst waar het zich
reeds ongestoord heeft gevoed, alsmede
aan de voorkeur die het heeft voor
sommige gewassen, daar het wild tus-
schen verscheidene soorten aardappelen
soms diegene uitkiest die het naar zijn
gading vindt en aan de overige niet
raakt.

Het is overbodig nadruk te leggen op
het geldverlies dat deze plunderingen
beteekenen voor de enkele landbouwers
die er de slachtoffers van zijn.

* * *

De wetten reppen om zoo te zeggen
geen woord over de schade door het
grof wild aangericht.

De rechtspraak bepaalt zich er toe
artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek
toe te passen en zij kent aan den geteis-
terde schadevergoeding toe wanneer zij
oordeelt dat er vanwege den titularis
van het jachtrecht « tekortkoming »
bestaat, voortspruitende uit het feit dat
hij het wild zich op « abnormale » wijze
heeft laten vermenigvuldigen. Men be-
schikt trouwens over geen grondslag ter
waardeering om te bepalen wanneer het
aantal herten of everzwijnen meer dan
normaal is. Het antwoord op deze vraag
hangt uitsluitend af van de raming van
den rechter. In de practijk beslissen de
vrederechters doorgaans dat er geenerlei
tekortkoming kan worden ten laste

gelegd van den eigenaar of den huurder
van de jacht wanneer hij de voorge-
schreven klopjachten heeft ingericht.

Binnen de grenzen van hetgeen zij
als normaal beschouwen, oordeelen de
rechtbanken dat de eigenaar van het
bosch niet aansprakelijk kan worden
gesteld voor het feit dat het wild, dat op
zijn goed leeft, zich in de naburige
vlakte gaat voeden. Sommige rechter-
lijke beslissingen bestempelen zelfs als
« erfdiensbaarheid » de inschikkelijk-
heid welke zij aldus aan de belendende
eigenaars opleggen.

Het ligt niet in onze bedoeling deze
oplossingen van louter juridisch stand-
punt uit te bespreken. Wij zullen ons
inzonderheid er niet bij ophouden te
onderzoeken of er, bij gemis van uit-
drukkelijke wetsbepaling en van titel,
kan worden aangenomen dat eene erf-
diensbaarheid, die stellig noch bestend-
ig noch zichtbaar is, werd ingevoerd
ten behoeve der beboschte en ten laste
der bebouwde erfgoederen.

De ware, de eenige vraag is te weten
of, zelfs zoo men aanneemt dat de
rechtspraak aansluit bij de thans van
kracht zijnde regelen, de beginselen die
zij huldigt beantwoorden aan de eischen
van het algemeen belang, de rechtvaar-
digheid en den socialen vrede.

Die vraag stellen, is het ze ook niet
oplossen? Hoe kan men aannemen dat
de landbouwer de vernieling moet onder-
gaan van zijn oogst, vrucht van zijn
hardnekkigen arbeid, door het grof wild
dat de wet en de jachtbewakers be-
schermen voor het genot van den jager?

* * *

Het eenvoudigste middel dat voor den
geest komt om die billijke grieven recht
te laten wedervaren is de uitroeiing
van het grof wild.

De zaak is stellig mogelijk.

Het ware echter verkeerd op de jagers
te rekenen om dezen uitslag te bereiken.
Men kan, mits een streng toezicht, van
hen verkrijgen dat zij ernstig de klop-

jachten op het everzwijn houden die gedurende den Zomer worden voorgeschreven en dat zij de overvloedige hinden zouden schieten. *Zij zullen er zelf toe overgaan indien zij verplicht worden de schade te betalen.* Men moet echter van hen niet de uitroeiing van het ras verwachten. Hoe paradoxaal deze waarheid in schijn ook weze, de jager vernietigt het wild niet. Hij zorgt voor zijn voortbestaan. Zonder hem, zou het wild sedert lang niet meer bestaan.

Indien men de totale uitroeiing van het everzwijn wenscht, en om logisch te zijn moet men dan ook deze willen van den reebok die bijna even schadelijk en veel overvloediger is, — dan bestaat er maar een middel en dit is uiterst gemakkelijk. Dan volstaat het de jachtwet in te trekken, althans waar zij het grof wild beschermt en dezès verkoop toe te laten in elk seizoen. Vóór drie jaar verstrijken, zou er om zoo te zeggen geen reebok of everzwijn meer in België overblijven.

Is dit het na te streven doel ?

De voordeelen van de uitroeiing van het wild zijn duidelijk. De uitroeiing heft de oorzaak van de schade op.

Haar bezwaren zijn niet minder echt : zonder wild, geen jacht meer.

Men moet kiezen. Het is onmogelijk alles overeen te brengen. Het is een onzuivere, tegensprekelijke, onaanneembare oplossing de jachten te behouden en premies te betalen voor de uitroeiing van de jonge everzwijnen, in afwachting dat men ook deze der reekalven aanmoedigt.

Wij meenen niet dat het, gelet op de voormelde gegevens, mogelijk is de afschaffing van de jachten te verkiezen. Derhalve is het billijk en logisch niet het wild uit te roeien, doch het te beschermen binnen redematige grenzen, met voorbehoud van het recht dat het Bestuur moet bezitten de verspreiding ervan te beperken, namelijk met het minimum te bepalen van het aantal af te maken evers of hinden die in sommige jaren op de domeinjachten moeten afge maakt worden.

Men moet evenwel voorzien in de volledige vergoeding van de schade.

Wij hebben gezien hoe ontoereikend de wetgeving in dit opzicht is.

Men heeft getracht erin te verhelpen door contractueele bedingen. Alzoo heeft de Bestendige Deputatie van Luxemburg de inlassching voorgeschreven in de jachtovereenkomsten met de gemeentebesturen gesloten, van een beschikking krachtens welke de pachter verantwoordelijk zal zijn van de schade door het wild veroorzaakt op gansch het grondgebied van de gemeente.

Deze doenwijze heeft slechts een beperkt uitwerksel vermits zij niet toelaat de titularissen te treffen van het jachtrecht op de private eigendommen, vooral wanneer de eigenaar het zelf uitoefent.

Bovendien noopt de toepassing van dit beding sommige pachters tot lasten die niet overeenstemmen met de voordeelen welke de overeenkomst hun oplevert. Dit is dikwijls het geval voor de jachten die enkel vlakten en woudzoomen beslaan, waar het grof wild weinig talrijk is en zich bij voorkeur in het bosch ophoudt van waar het zich elken nacht op de vlakte komt voeden. Het is niet aan te nemen den pachter van enkele beboschte perceelen te verplichten de schade te vergoeden aangericht door al het wild van de omgeving, des te min daar hij onmachtig is ze te voorkomen. Het is hem zelfs niet mogelijk tegen de eigenaars of pachters der omliggende jachten een doelmatig beroep in te stellen. Zoo hij zich laat beteekenen door de inwoners van de gemeente in uitvoering van de bedingen van verantwoordelijkheid in de overeenkomst ingelascht, en dat hij de naburige jagers in vrijwaring oproept, dan zullen dezen hem antwoorden dat het zijn zaak is zoo hij een van het gemeen recht afwijkende beschikking heeft ondertekend; dat zij geen contractueele verbintenis hebben aangegaan betreffende de schade, althans voor deze

aangericht buiten het grondgebied van de gemeenten waar hun jachten liggen; dat zij bovendien de voorgeschreven klopjachten hebben gehouden en derhalve niet in fout zijn.

Kortom, er is geen practische oplossing voor het besproken vraagstuk buiten een wetgevende hervorming op de vergoeding der schade.

* * *

Heel de wetgeving hieromtrent moet steunen op het beginsel dat de jager en niet de landbouwer de vergoeding moet dragen. Niets is billijker vermits de jager en niet de landbouwer aan het wild baat heeft.

Doch welke zal de verantwoordelijke jager zijn ?

Is het de titularis van het jachtrecht over den grond waar de schade werd aangericht ofwel hij op wiens jachtgebied het wild woont ?

De eerste oplossing heeft stellig het voordeel de eenvoudigste te zijn. Zij vermijdt alle moeilijkheid wat betreft de aanduiding van den verantwoordelijken persoon. Zij is integendeel uiteraad onrechtvaardig om de hierboven omschreven redenen.

Wij meenen zelfs dat de gemengde oplossing moet afgewezen worden waarbij de schade ten laste zou worden gelegd van den pachter der jacht waarop de schade werd aangericht, hoewel hem uitdrukkelijk een beroep wordt verleend tegen de titularissen van hetzelfde recht op de omliggende eigendommen die de rustplaats zijn van grof wild. Aldus zouden te zijnen laste worden gelegd de onvermijdelijke kosten en de onaangenaamheden van eene procedure, waar alleen als partijen moeten verschijnen de benadeelden en de ware verantwoordelijken.

De moeilijkheid te bewijzen op welk jachtgebied het wild dat de schade heeft aangericht, zich schuilhoudt, is gegrond, doch niet onoverkoombaar. Drie gegevens kunnen tot grondslag dienen

voor het vaststellen en desnoods het verdeelen van de verantwoordelijkheid : de nabijheid der rustplaatsen rond de plaats der schade, hare uitgestrektheid, de betrekkelijke hoeveelheid grof wild dat zich aldaar schuilhoudt. Voor de twee eerste punten zal eene kaart of een kadastraal plan volstaan om den rechter in te lichten; voor het derde punt zullen de uitslagen der jongste klopjachten de beste aanduiding zijn.

* * *

Er bestaat echter eene meer volledige en meer organieke oplossing dan deze talloze ingewikkelde rechtsgedingen tot verhaalvorderingen.

De streek van België, waar het grof wild zich ophoudt, is afgebakend door de Fransche-Luxemburgsche en Duitsche grens alsmede door eene lijn noord-oost zuid-west, langs Eupen, Spa, Durbuy, Marche, Beauraing, Mariembourg en Chimay. Dit gedeelte der provinciën Luik, Luxemburg en Namen behelst eene groote uitgestrektheid bosschen, waarbij dienen gevoegd, als dienende insgelijks tot schuilplaatsen voor het grof wild, de braakgronden met brem bewassen. Deze is de streek waar herten en everzwijnen bij tusschenpoozen rondolen; zij houden zich enkele dagen, soms enkele weken op in hetzelfde bosch, daarna hervatten zij hun zwerftocht.

Naar luid van ons voorstel zou deze streek worden beschouwd als een geheel onder opzicht van de vaststelling der schade en van de verdeeling der verantwoordelijkheid. Men zou de kaart opmaken van de jachtgebieden die zich aldaar bevinden en tevens voor elk gebied opgeven het aantal met hout bewassen hectaren, die bekend staan als dienende tot gewoon schuiloord voor het grof wild. De eigenaars of pachters van deze jachtgebieden zouden onderscheidenlijk in eene gemeenschappelijke kas eene jaarlijksche bijdrage storten, waarvan het bedrag zou in verhouding zijn tot de oppervlakte der rustplaatsen. Men zou kunnen onderzoeken of het

mogelijk is bovendien rekening te houden met den min of meer grooten wildstand; doch dit stelsel, dat theoretisch rechtvaardiger is, zou aanleiding geven tot groote verwickelingen en tot conflicten die beter worden vermeden door het bepalen eener vaste som uitsluitend volgens de oppervlakte. Het aldus bijeengebrachte en in stand gehouden incasso zou worden aangewend voor het betalen der vergoedingen, waar ook de schade werd aangericht.

De voordeelen van dit stelsel zijn opvallend. Het verzekert de algeheele vergoeding der schade. Het vermijdt alle onzekerheid en al de bewijsleveringen wat het vaststellen der verantwoordelijkheid betreft; bijaldien het bewezen is dat eene schade werd aangericht door herten of everzwijnen, dient nog slechts het bedrag derzelve vastgesteld en betaling gevorderd bij de gemeenschappelijke kas.

Dit stelsel is allerbillijkst, daar het hier schade geldt aangericht door wild, dat van een jachtgebied naar een ander gaat, zonder echter, zooniet gansch uitzonderlijk, hoogervermelden kreits te buiten te gaan.

De voorgestelde hervorming doet een uiterst ernstig bezwaar teniet van de landbouwers tegen de jagers op grof wild; zij verzekert bovendien onderlinge verstandhouding die wenschelijk is, zoolwel in het belang van de eenen als van de anderen, en die vooral bijdraagt tot den maatschappelijken vrede.

Ten slotte geeft de vergoeding der schade door al de jagers voor elkeen slechts aanleiding tot eene zeer draaglijke uitgave. Gewis, het is onmogelijk het juiste bedrag te bepalen, dat slechts na twee of drie jaren proefneming zal gekend zijn. Van stonden aan kan men zich echter hiervan een gedacht geven. De provincie Luxemburg telt meer dan 200,000 hectaren bosch en andere rustplaatsen van grof wild. Het bedrag der schade, aangehaald door den Minister van Landbouw, stemt dus overeen met een last van fr. 0.50 per hectaar rust-

plaats en per jaar. Het cijfer aangegeven door Baron Delvaux de Fenffe beteekent slechts 5 frank per hectaar rustplaats, hetgeen, ten aanzien der huidige pacht-prijzen, niet van verbiedenden aard is, en zelfs geen merklijken invloed kan uitoefenen op de pacht-prijzen.

Het zal trouwens van de jagers zelf afhangen de kosten te beperken met de buitensporige toeneming van het wild te verhinderen. Hun belang zal aldus de stevigste waarborg zijn tegen dit misbruik.

* * *

De oprichting der kas is gesteund op het volgende bondig schema.

De kas wordt beheerd door een raad bij de helft samengesteld uit vertegenwoordigers van de jagers en van de landbouwers. De Minister van Landbouw stelt den voorzitter aan, die stemgerechtigd is.

De aansluiting is verplichtend voor al de titularissen van een recht van jacht op grof wild in de streek die hooger werd afgebakend.

De bijdragen worden gestort in het begin van ieder jaar en worden derwijze berekend dat de kas steeds bij machte is hare verplichtingen na te komen, zonder eenig verwijl. Wanneer een pacht vervalt, of wanneer om eenigerlei andere reden de titularis van een jachtrecht hetzelve verliest, dan wordt het nog niet aangewende deel zijner bijdrage in het gemeenschappelijk fonds hem door de kas terugbetaald, of beter nog het wordt overgenomen door zijn opvolger, die hem het bedrag ervan uitkeert.

Desnoods zou men kunnen beslissen dat de bijdragen samen met de grondbelasting zullen geïnd worden door de bedienden van het beheer der belastingen en dat zij, in geval van vertraging, bij dwangbevel zouden geïnd worden.

Daar de kas alleen de verantwoordelijkheid op zich neemt van al de schade door de herten en everzwijnen aangericht, zal er van de jagers afzon-

derlijk geenerlei vergoeding kunnen worden geëischt.

Dank zij de wijze waarop hij is samengesteld, biedt de beheerraad der gemeenschappelijke kas allen waarborg van onpartijdigheid tegenover de betrokken belangen. Hij is dus ten volle bevoegd om deskundigen af te vaardigen, belast met de raming der schade.

Deze deskundigen moeten weinig talrijk zijn. Elk hunner wordt belast met de vaststellingen op het grondgebied dat hem door den beheerraad wordt aangewezen.

Het onderzoek door deskundigen geschiedt op het tijdstip van den oogst. Het wordt aangekondigd door middel van plakbrieven en, in elk dorp, worden de landbouwers die schade hebben geleden verzocht ter plaatse te komen, op bepaalden dag en uur, om tot de vaststellingen op tegenspraak te zien overgaan. Is men het eens, dan wordt daarvan op staanden voet proces-verbaal opgemaakt; zo niet wordt het geschil aangebracht voor de gewone rechtsmacht, dat wil zeggen in bijna al de gevallen voor den vrederechter. Wij meenen niet

van de gewone regelen op de bevoegdheid te moeten afwijken. In den laatsten tijd heeft men al te veel uitzonderlijke rechtscolleges opgericht die nooit de waarborgen zullen opleveren van een echte magistratuur.

Men mag overigens onderstellen dat, na twee of drie jaar praktijk, de rechtspraak zal vastliggen en de geschillen tamelijk schaarsch zullen zijn.

Het voorstel voorziet een hoogen voet van de interesten wegens vertoef, uit hoofde van de groote schade die voor den landbouwer kan voortspruiten uit de vertraagde betaling van de vergoedingen : stijging van den prijs der te vervangen waren, enz...

* * *

Wij meenen dat deze hervorming zonder verwijl moet ingevoerd worden.

Het is een zaak van rechtvaardigheid.

Zij brengt al de betrokken belangen overeen binnen het kader van het algemeen nut.

HUBERT PIERLOT.